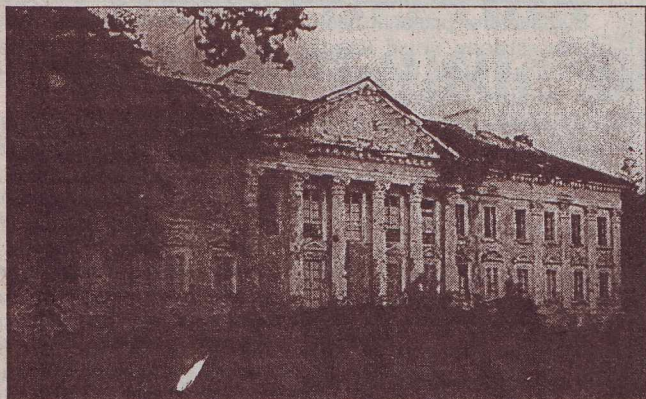

ПАЛАЦ ГРАФА ХОДК

(Продовження.

Початок в №№ 2, 3).

Посередині південної сторони палацу був глибокий дванадцятиколонний портик. Колони мали коринфські головки. Портик вінчав трикутний фронтон, оточений карнизом. На фронтоні було три овали, викопані у штукатурці. У середньому, найбільшому, оточеному міцним вінцем з дев'ятипалочної корони виднілись виконані у позолоченій бронзі ініціали фундаторки палацу Л. С. У нахилених до середнього крайніх овалах був вміщений герб Ходкевичів - гриф з мечем з одного боку і Krzywola Жевуцьких. З подвір'я до портика на всю його ширину вели одинадцятиступінчаті кам'яні сходи. Обидві крайні сторони фасаду виділені були трьома міжвіконними пілястрами з коринфськими капітоліями. Восьмикватиркові вікна партеру мали прямокутну форму. Під їх парапетами вміщені були рослинно-квіткові гірлянди.

Подібно до стіни фронтової виглядала північна, звернена до Ікви. Відмінність тільки у тому, що портик не відокремлювався від стіни, а колони з'єднувалися з нею і були увінчані трикутним фронтоном. Дах палацу високий, гладкий, чотириохсхий. На ньому було чотири симетричні димоходи, пофарбовані у червоний колір. Багатий вигляд мав палац всередині ще за життя Людвіки

Ходкевич. Колір стін, архітектурна і крайова тематика оздоблення витримані у романтичному дусі. Кожна кімната, кожен зал мали своє обличчя. У нарисі про палац є детальний опис антуражу коридорів, кожної кімнати, залу. Це викликає посилену цікавість у дослідників пам'яток культури, старовини.

По праву сторону від палацу знаходилася «офіцина», будівництво якої було закінчено у 1815 р. і зовнішній вигляд не змінювався до 1939 р. У цьому приміщенні розміщався технікум у перші роки свого існування у Млинові, а тепер знаходиться краєзнавчий музей. Офіцина з боку під'їзду мала площадку, розчленовану дев'ятьма пілястрами. А посередині виступав портик з чотирьох колон, увінчаних трикутним фронтоном, оточеним карнизом. На портик виходили п'ятиступінчаті кам'яні сходи на всю ширину. Вікна першого поверху прямокутні восьмикватиркові, багатообрамлені, як і вхідні двері. Шестикватиркові вікна другого поверху мають простіше архітектурне виконання.

Інший вигляд має офіцина від дороги.

Офіцину вінчав широкий карниз, що спирався на головки пілястрів. І цей будинок, як і палац, мав чотириохсхий дах, два оштукатурені димоходи.

Всередині офіцини було розміщено чотирнадцять

різних розмірів кімнат для помешкання і господарського призначення.

Широке подвір'я, що прилягало до палацу і офіцини, обнесене було муром, який частково розібрали ще за Олександра Ходкевича, а частково після першої світової війни. На мурі стояли дерев'яні, пофарбовані у чорний колір, штахети.

Навпроти портику палацу була в'їзна брама з чотирьох мурованих масивних чотириохгранных стовпів, увінчаних карнизами і кам'яними вазонами. Ліворуч, недалеко від в'їзної брами, знаходилася широка оранжерея.

У південно-західному напрямку від палацу, над каналом, стояв «будинок філософський», Теж мав чотириохсхий дах, один димохід. До правого боку павільйона прилягав грот, вибудований з глини і землі за Олександра Ходкевича і служив генералові для якихось наукових експериментів. Цьому служив і сам павільйон. Але в ньому були і кімнати для помешкання. Підлога у будинку вкладена з великих дубових квадратів.

На південь від офіцини і палацу, у невеликому видолинку знаходився будинок під назвою «Templum». Викінчений був після смерті старости жмудської. Стиль романтизму позначився на архітектурі цього будинку. Складалася з кількох частин, сполучених в єдине ціле. Найменшою і найнижчою була північна частина. Фундамент павільйону мав вигляд видовженого прямого кута, у довшу південну стіну якого була вмонтована ротонда. Головний корпус був в рамках пілястрів. На партері вікна, замкнені вгорі півколовими виступами, а останні вікна були прямокутними. Вікна ротонди теж закінчувалися півколовим виступом певної конфігурації. Над ротондою дах був у вигляді низької стінки. На

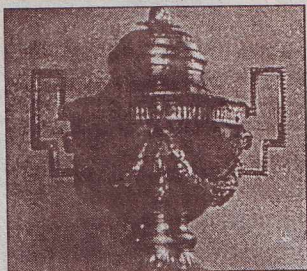
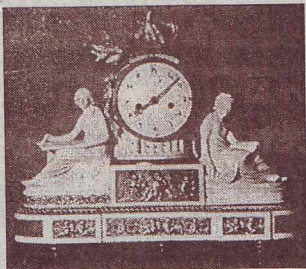

ЄВИЧА

північній стороні знаходилась, сперта на півкруглі аркади, восьмиколонна галерея. У 60-х роках XIX ст. павільйон використовувався в господарчих цілях. Територія навколо нього спланована і підвищена, внаслідок чого будівля стала нижчою.

У 1816 передня частина «Темплуми» містила сени і сходи з заокругленим, поділеним на 10 кватирок, вікном. У порожнині сходів знаходилася «кав'ярня» з вікном овальним і каміном. Частину середини партера займала велика прямокутна зала. Нижня частина ротонди містила круглу залу, «музичну», у якій було п'ять низьких віконців. Суфіт зали спирався на стоячу посередині стійку. Звуки музики через два «люфти» у суфіті передавалися до зали верхньої, де знаходились слухачі. Зала верхня мала п'ять парпетових вікон, прекрасну мистецьку декорацію суфіту і служила як літній салон.

У парку було ще декілька інших павільйонів. До кінця життя своєї матері, старостики жмудської, генерал Ходкевич жив у Пекалові. Там мав багату бібліотеку і гарну колекцію ікон, невеликий театр, оркестр під керівництвом віртуоза і композитора Каршмідта, прилади астрономічні і фізичні, що дозволяло генералові навіть у селі займатися улюбленою науковою справою. До Пе-

калова запросив, а пізніше став опікати художника Олешкевича, пославши його за власні кошти спочатку у Дрезден, а потім у Париж на навчання, вчився у відомих художників, зокрема Я.Л.Давіда. Для пекалівської галереї свого добродичиння зробив досконалі копії картин Рафаеля, Давіда, а також намалював власні картини. У галереї була картина Францішка Смуглевича під назвою «Смерть Яна Кароля Ходкевича під Хотиним». Бібліотека у пекалівському палаці налічувала декілька тисяч книг, в основному історичного змісту, і твори давніх письменників.

З польської переклав Степан ВАЛЬЧУН.

На фото: Палац після I світової війни (1920 р.). В'їзна брама до палацу (1920 р.). Реліквії з палацу (XVIII-XIX ст.).

(Закінчення в наступному номері).

